

Voor het Concilie van Trente had die zo juist aangeduide kennis betrekking op de volgende vakken en disciplines: grammatica, zang, kerkelijke kalenderberekening, de verschillende 'schone kunsten', Heilige Schrift, de preken der Kerkvaders, de boeken met de kerkelijke leer en de sacramentenpraktijk, vooral met het oog op de biecht. Bepaalde onderdelen van dit onderwijspakket werden in Nederland aangeboden op het kleinseminarie. Op het grootseminarie ontbraken die derhalve, zoals uit de statuten blijkt.

De oudste bewaard gebleven statuten werden in januari 1799 vervaardigd ten behoeve van het grootseminarie Warmond en wel in opdracht van aartspriester Ten Hulscher. Samenstellers waren Jacobus Joannes Cramer (1744-1824), pastoor van de 'Het Maagdenhuis' in Amsterdam, en Joannes Henricus Lexius (1755-1817), pastoor van de statie 't Kalf', eveneens in Amsterdam. Laatstgenoemde werd kort daarop ook tot docent op Warmond benoemd. In 1839 en 1842 werden deze statuten op onderdelen aangevuld en gewijzigd.³⁸ Uit nagenoeg diezelfde periode dateren de oudste statuten ten behoeve van het Bossche seminarie. Ze waren vervaardigd door de vroegere Leuvense hoogleraar en bibliothecaris Joannes Franciscus van de Velde (1743-1823), die betrokken was bij de oprichting van het Bossche seminarie. Op 2 juni 1799 werden ze door apostolisch vicaris Antonius van Alphen (geboren in 1748, vicaris van 1790-1831) goedgekeurd.³⁹

Omstreeks 1850 verschenen de eerste gedrukte statuten. Zo vaardigde apostolisch vicaris Den Dubbelden op 15 augustus 1850 voor Haaren statuten uit, onderverdeeld in 12 hoofdstukjes met in totaal 139 artikelen. Ze kwamen in de plaats van de al genoemde veel beknoptere statuten, die sinds 1799 op Nieuw Herlaer en vervolgens in Haaren hadden gefunctioneerd. De Bredase vicaris Van Hooydonk baseerde zich op deze statuten van Den Dubbelden, toen hij in 1852 een reglement voor Bovendonk samenstelde.⁴⁰

In al deze statuten wordt niet alleen aandacht geschonken aan de intellectuele, maar ook aan de spirituele vorming van de aanstaande priesters. Vanuit spiritueel oogpunt vormde Jezus Christus voor de seminaristen het grote voorbeeld. Zijn leerstellingen moesten hen doordringen. Zijn deugden moesten door hen nagevolgd worden. Dit was alleen maar mogelijk, wanneer zij zijn lijden en dood geregeld en met grote aandacht overwogen en wel aan de hand van teksten uit de Heilige Schrift. De studie van de Heilige Schrift moesten de studenten dan ook boven alle andere studieuze activiteiten waarden. Kennis van de dogmatische theologie was nodig om de geloofswaarheden te kunnen verdedigen tegen de vijanden des geloofs en om de eigen

38 . Vgl. Van der Loos, *a.w.*, 82-120. In het Warmond-archief, gedeponneerd in het Rijksarchief in Noord-Holland te Haarlem bevindt zich een exemplaar van deze statuten.

39 . Vgl. hiervoor: J. Schröder, *Het Bossche Groot-Seminarie (1798-1865)* (ongepubliceerde doctoraalscriptie KUN), Nijmegen, 1977. De auteur heeft de statuten van 1850 niet teruggevonden. Hij bespreekt enkel de geschreven statuten uit 1799 en de met ingang van september 1883 ingevoerde statuten van mgr. A. Godschalk, tweede bisschop van Den Bosch. Laatstgenoemd reglement is grotendeels identiek aan de tekst uit 1850.

40 . Vgl. *Statuta Seminarii (2 Sectionis) vicariatus apostolici Buscoducensis...., Gestel S. Michaëlis, 1850* en *Statuta Seminarii vicariatus apostolici Bredani...., Gestel St. Michaëlis, 1852*.